

Nr 178.

Godkänd av första kammaren den 8 maj 1926.

Godkänd av andra kammaren den 8 maj 1926.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckta motioner om överlåtelse till Kalmar stad av vissa delar av den för högre allmänna läroverket därstädes använda fastigheten.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 40.)

Till Konungen.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner I: 4 och II: 7 har hemställts, att riksdagen ville för sin del lämna förnyat medgivande till överlåtelse till Kalmar stad av statens del i läroverksfastigheten, med villkor att staden förbinder sig ställa till läroverkets disposition och för framtiden tillhandahålla fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan samt bostad eller i behörig ordning bestämd hyresersättning åt rektor, därvid dock staden bör berättigas att under 40 år uppbära inkomsterna av läroverkets byggnadsfond med skyldighet för staden att bestrida de utgifter, som enligt bestämmelserna i läroverksstadgan skola utgå ur nämnda fond.

I proposition (nr 194) till 1910 års riksdag föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att den del av den för högre allmänna läroverket i Kalmar nu använda och av tomterna nr 328, 329, 330, 331, 332, 333 och 334 samt halva tomten nr 335 i norra kvarteret av stadsdelen Kvarnholmen bestående fastigheten, vilken icke redan tillhör Kalmar stad, finge med äganderätt överlätas till staden under villkor, att staden till domkapitlet i stiftet avlämnade skriftlig förbindelse att enligt ritning, vilken blivit i vederbörlig ordning fastställd, inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämdes, uppföra ny byggnad för högre allmänna läroverket i Kalmar ävensom att för framtiden tillhandahålla fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan samt bostad eller i behörig ordning bestämd hyresersättning åt rektor. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förenämnda förslag.

I brev den 8 december 1911 bestämdes tiden, då det nya läroverkshuset skulle vara uppfört till slutet av år 1921. Genom sedermera givna tillstånd har denna tid utsträckts till 1926 års utgång. Genom nämnda brev den 8 december 1911 har tillika medgivits, att inkomsterna av läroverkets byggnadsfond må under 40 år, räknat från året efter det staden tillhandahåller nytt läroverkshus, överlämnas till staden med åliggande för staden att under samma tid icke blott fullgöra viss omförmäld byggnadsskyldighet samt betala brandförsäkring och andra läroverkets fastighet åliggande utgifter utan även vidkännas samtliga de utgifter, som i övrigt jämlikt § 219 av gällande läroverksstadga borde bestridas av läroverkets byggnadsfond eller eljest i vederbörlig ordning kunde komma att åläggas densamma.

Riksdagens vederbörande utskott har i vederbörlig ordning införskaffat skolöverstyrelsens yttrande över förevarande motioner. Skolöverstyrelsen, som tillika överlämnat yttrande från läroverkskollegiet i Kalmar, har anfört i huvudsak följande:

Stadsfullmäktige i Kalmar hade vid sammanträde den 29 maj 1925 beslutat lösa läroverkets byggnadsfråga genom tillbyggnad av nuvarande läroverksbyggnaden i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsrådet Georg A. Nilsson uppgjort förslag. I ett den 29 oktober 1925 över detta förslag till byggnadsfrågans lösning avgivet yttrande hade överstyrelsen funnit nämnda förslag i flera väsentliga punkter mindre tillfredsställande men ändock ansett sig under förhanden varande omständigheter och under vissa i skrivelsen angivna förutsättningar icke kunna från skolsynpunkt underkänna förslaget. Därjämte hade överstyrelsen meddelat, att förslaget i fråga endast kunde betraktas som en provisorisk lösning och att det enligt överstyrelsens mening måste vara mycket ovisst, för hur lång tid framåt de genom denna lösning erhållna lokalerna skulle kunna tillfredsställa läroverkets behov. I samband därmed hade överstyrelsen framhållit, att en nybyggnad för läroverket i enlighet med de ritningar, som professor E. Lallerstedt år 1925 uppgjort, skulle medföra så stora fördelar, att de syntes kunna uppväga de ökade kostnader, som kunde vara förenade därmed. Tillika erinrade överstyrelsen om att, för den händelse stadsfullmäktiges förenämnda beslut till lösning av byggnadsfrågan komme till utförande, den med statsmakterna gjorda överenskommelsen angående äganderätten till läroverkets nuvarande fastighet syntes få anses vara förfallen.

Nu föreliggande motioner syntes gå ut på att riksdagen för sin del ville medgiva sådan ändring i de av 1910 års riksdag fastställda villkoren för överlåtelse till staden av statens del i läroverksfastigheten, att i stället för att staden skulle uppföra ny byggnad enligt ritning, vilken blivit i vederbörlig ordning fastställd, skulle staden förbinda sig ställa till läroverkets disposition fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan.

I ett den 22 februari 1909 avgivet underdånigt utlåtande över stadsfullmäktiges i Kalmar den 27 november 1908 gjorda underdåniga framställning i förevarande fråga hade dåvarande överstyrelsen för rikets allmänna läroverk yttrat bland annat. »Men då den nuvarande skoltomten av alla dem, som yttrat sig i ärendet, befunnits alldeles för liten och dessutom lede av andra olägenheter, skulle det utan tvivel vara för läroverket vida förmånligare att erhålla nytt läroverkshus å annan rymligare och lämpligare plats,

såsom den å Fredriksskans föreslagna. Överstyrelsen funne därför intet vara att erinra mot stadsfullmäktiges framställning i vad densamma avsåge den ifrågasatta överlåtelsen.» Och i det till nådiga propositionen i frågan till 1910 års riksdag hörande statsrådsprotokollet anförde vederbörande departementschef bland annat följande: »I ärendet synes vara ostridigt, att de av högre allmänna läroverket i Kalmar för närvarande disponerade lokalerna äro för sitt ändamål olämpliga. Då det därjämte av vad i ärendet förekommit synes framgå, såväl att den nuvarande läroverksbyggnaden icke kan försättas i ett för läroverkets behov tillfredsställande skick som ock att den tomt, varå byggnaden är uppförd, icke lämnar tillräckligt utrymme för ett nytt läroverkshus med vad därtill hörer, torde det vara nödvändigt, att ny byggnad uppföres på annan plats.»

Av vad överstyrelsen här anført, framginge med all tydlighet, att man vid tiden för frågans behandling i samband med den till 1910 års riksdag gjorda framställningen var allmänt ense om att en nybyggnad borde komma till stånd. Överstyrelsen vore också fortfarande av den åsikten, att en nybyggnad på därför lämplig tomt skulle vara för läroverket fördelaktigast. Men å andra sidan syntes det ej kunna bestridas, att man genom tillräcklig utvidgning av den nuvarande läroverkstomten samt genom lämplig och tillräckligt omfattande om- och tillbyggnad av de nuvarande läroverksbyggnaderna borde kunna erhålla fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan. Härvid syntes man icke kunna undgå att taga hänsyn till att byggnadsfrågan i viss mån kommit i något annat läge, än då den förra gången var föremål för riksdagens behandling. Dels hade genom förhållanden, som stode i samband med världskriget och dess efterverkningar, anspråken på offentliga byggnader måst modifieras, dels vore det ej uteslutet, att av olika anledningar antalet lärjungar i läroverket kunde komma att minskas, så att behovet av utrymme kunde bli något mindre än vad man förut räknat med. Överstyrelsen ansåge sig därför ej böra avstyrka föreliggande motioner, i vad de avse utbyte av föreskriften om *ny byggnad* mot *fullgott läroverkshus*.

Eftersom under ärendets behandling den uppfattningen gjort sig gällande, att ett fullgott läroverkshus ej skulle kunna uppföras å den nuvarande byggnadstomten och då det måste vara av betydelse att få full klarhet i vad som i föreliggande fall skall menas med »fullgott läroverkshus med gymnastiksal och lekplan», ansåge överstyrelsen, att som villkor för upplåtelsen borde stadgas, att staden skall vara skyldig tillhandahålla läroverkshus med gymnastiksal och lekplan av beskaffenhet, som av byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen samfällt förklarades såsom fullgod. Likaså syntes föreskrift böra lämnas därom, att sagda skyldighet skall vara fullgjord inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Beträffande det i motionerna gjorda tillägget angående rätt för staden att under 40 år uppbära inkomsterna av läroverkets byggnadsfond finge överstyrelsen framhålla, att frågan huruvida sådant medgivande bör lämnas, även om staden på annat sätt än genom uppförande av nytt läroverkshus tillhandahåller fullgott läroverkshus, torde böra bliva beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Det torde böra nämnas, att läroverkskollegiets ovannämnda yttrande går i avstyrkande riktning.

Föreliggande motioner gå ut på att riksdagen skulle medgiva sådan ändring i de av 1910 års riksdag fastställda villkoren för överlåtelse till staden av statens

del i läroverksfastigheten, att i stället för att staden skulle uppföra *ny byggnad* enligt ritning, vilken blivit i vederbörlig ordning fastställd, staden skulle förbinda sig att ställa till läroverkets disposition *fullgott läroverkshus*. Härjämte synas motionärerna hava velat erhålla riksdagens medverkan till att — även under sålunda ändrad förutsättning — det av Eders Kungl. Maj:t genom brevet den 8 december 1911 gjorda medgivandet om rätt för staden att under 40 år uppbära inkomsterna av läroverkets byggnadsfond finge kvarstå.

Vad beträffar frågan om ändring i de av 1910 års riksdag fastställda villkoren för ifrågavarande fastighetsöverlåtelse så vill riksdagen, med hänsyn till vad skolöverstyrelsen anfört, icke för sin del motsätta sig en sådan ändring. Riksdagen finner sig härvid böra betona, att detta riksdagens medgivande icke innebär något som helst ståndpunktstagande i fråga om vilken lösning av Kalmars läroverksbyggnadsfråga är att anse som den bästa. Då förevarande fråga kommit under riksdagens behandling utan att dessförrinnan hava blivit hos Eders Kungl. Maj:t handlagd och prövad, anser sig riksdagen även böra särskilt framhålla, att den ytterligare utredning och prövning av spörsmålet, som Eders Kungl. Maj:t må finna erforderlig, givetvis kommer att äga rum.

Därest Eders Kungl. Maj:t efter dylik prövning skulle finna ifrågavarande ändring i villkoren böra ske, torde det därefter ankomma på Eders Kungl. Maj:t att bestämma, huruvida och i vad mån staden bör tillerkännas rätt att uppbära inkomsterna från läroverkets byggnadsfond.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av förevarande motioner för sin del medgivit, att den del av den för högre allmänna läroverket i Kalmar nu använda och av tomterna nr 328, 329, 330, 331, 332, 333 och 334 samt halva tomten nr 335 i norra kvarteret av stadsdelen Kvarnholmen bestående fastigheten, vilken icke redan tillhör Kalmar stad, må med äganderätt överlätas till staden under villkor att staden, inom av Kungl. Maj:t bestämd tid, tillhandahåller läroverkshus med gymnastiksal och lekplan, som av Kungl. Maj:t efter vederbörande myndigheters hörande prövas vara av fullgod beskaffenhet, ävensom bostad eller i behörig ordning bestämd hyresersättning åt rektor.

Stockholm den 8 maj 1926.

Med undersåtlig vördnad.
